

LEES NIEUWE VERHALEN EN ARTIKELEN

Seizoensbrief

Winter 2025

Pauliene Mars:

**'Als wij het niet doen,
doet niemand het'**

**Nieuw: word
nachtwachter!**

Wat is **Basiskwaliteit
Natuur?**

Samen voor een **mooi**
en duurzaam Gelderland

natuur en milieu **gelderland**
federatie

De kracht van de onderstroom

De winter nodigt uit tot vertraging. De natuur trekt zich terug, het licht wordt schaars en onder de grond bereidt het leven zich voor op een nieuw begin. In die verstilling wordt zichtbaar wat vaak onzichtbaar blijft: de onderstroom die verandering draagt.

Ook de beweging van mensen die niet wachten tot systemen veranderen, maar zelf het verschil maken, is zo'n onderstroom. Burgers, boeren, ondernemers, jongeren – steeds meer mensen kiezen voor een manier van leven die recht doet aan onze verbondenheid met de aarde. Als we die verbondenheid weer voelen, verschuift onze blik: van beschermen naar verzorgen, van nemen naar samenleven. Dat is aan het groeien in de onderstroom.

Bij Natuur en Milieu Gelderland zie ik dit dagelijks in het vele werk dat door jullie wordt verzet, voor duurzame energie, natuurvriendelijke landbouw, bescherming en herstel van natuur en leefomgeving.

Deze winter wil ik jullie uitnodigen om stil te staan bij wat onder de oppervlakte groeit. Om te luisteren naar die zachte maar krachtige onderstroom – en vanuit die verbondenheid verder te werken aan een Gelderland waarin mens en natuur elkaar versterken, waarin we elkaar versterken.

En na die winter komt altijd de lente. Met die belofte hoop ik dat deze seizoensbrief inspireert en je onderdeel laat voelen van een brede onderstroom die steeds onstuimiger begint te worden...

Frans Davelaar
directeur

Word nachtwachter!

Een nachtwachter gaat in de eigen buurt aan de slag om lichtvervuiling tegen te gaan door overbodige verlichting aan te kaarten. Met dit nieuwe initiatief kun je op een bijzondere manier lekker buiten bezig zijn én bijdragen aan betere omstandigheden voor mens en natuur.

In februari 2026 start een training voor nachtwachters. Die bestaat uit 12 uur online bijeenkomsten voor nachtwachters uit het hele land, en enkele fysieke bijeenkomsten met de Gelderse deelnemers.

Nienke Aangenendt, projectleider Donkere Veluwe: "Zoals een boswachter zorgt voor het bos, zorgt een nachtwachter voor de nacht. Ik heb echt zin om samen met veel deelnemers aan de slag te gaan voor een steeds donkerder nacht!"

Aanmelden kan via
nachtvandenacht.nl/nachtwachter

Het begin is er...

Vergroening bedrijventerrein Kellen

Véél mensen brengen véél tijd door op bedrijventerreinen. Grote oppervlaktes met veel asfalt en beton. Geen uitnodigende omgeving om een groen ommetje te maken in de pauze, en al helemaal niet voor vogels, vlinders en insecten. Kan dat anders, vroeg onze stagiaire Yvonne Vijn zich af?

Samen met de gemeente en de parkmanager ging ze met die vraag aan de slag op bedrijventerrein Kellen in Tiel. Ze onderzocht de mogelijkheden voor vergroening en klimaatadaptatie en ging daarover in gesprek met de bedrijven. Welke wensen zijn er, waar moet je rekening mee houden en welke mogelijkheden zien ze?

Zo kwam Yvonne tot een gedragen visie op vergroening, inclusief een maatregelenpakket. Heel leuk dat een deel van de ondernemers hier echt mee aan de slag wil. Ze vormden een collectief om na afloop van Yvonne's stage ook daadwerkelijk tot vergroening te komen.

We blijven bij dit project betrokken, samen met de gemeente Tiel.

Goede moed: 2026

In 2026 gaan we ons extra inzetten om de onderstroom van veranderkracht te ondersteunen en te versterken. We gaan burgerinitiatieven verbinden en versterken, samenwerken met ambtenaren en gemeenten om de ideeën en ambities waar te maken en met ondernemers om kansen te benutten. Samen laten we zien dat het anders moet én kan.

Je leest het in ons jaarplan op
[**natuurenmilieugelderland.nl/**](https://natuurenmilieugelderland.nl/)
onze-missie-en-strategie

Trainees in natuur-inclusieve landbouw

Na het eerste succesvolle traineeship 'Stem van de Veluwe natuur' is een tweede traineeship voor jongeren van start gegaan. Deze editie richt zich op de uitdagingen van de natuurinclusieve landbouw. Ze gaan op bedrijfsbezoek bij verschillende landbouwbedrijven, waarbij ze leren over ons voedselsysteem en hoe landbouw en natuur elkaar kunnen versterken.

Ondertussen werken ze aan casussen van vier bedrijven, waarvoor ze als eindproduct advies zullen opleveren. Hun frisse blik en de kennis die ze meebrengen vanuit verschillende disciplines leveren prachtige gesprekken op voor alle partijen!

We organiseren dit traineeship samen met IVN Gelderland en in samenwerking met het platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland en MDT – maatschappelijke diensttijd.

Basiskwaliteit Natuur

De term Basiskwaliteit Natuur popt de laatste tijd geregeld op. Is het een nieuwe modeterm? Misschien (dat zou mooi zijn). Betekent 'basis' dat het een poging is om natuurmaatregelen te beperken tot het absolute minimum? Zeker niet!

Als Natuur en Milieu Gelderland gaan we het concept Basiskwaliteit Natuur, of BKN, de komende jaren actief inzetten en uitdragen. Met beleidsmakers gaan we kijken hoe het verankerd en gerealiseerd kan worden. Ook met inwoners en leden gaan we hiermee aan de slag. Maar wat betekent BKN?

Algemene soorten weer algemeen

Het begrip Basiskwaliteit Natuur is geïntroduceerd door de Vogelbescherming, vanuit het belang om 'algemene soorten algemeen te houden', bijvoorbeeld egels, huismussen en merels. Bijna

zonder dat we het doorhebben zijn deze soorten steeds minder algemeen geworden.

BKN gaat met name om natuurkwaliteit buiten de natuurgebieden en stuurt op drie aspecten:

1. Landschap: dit heeft overeenkomsten met de principes van de groenblauwe dooradering. Zijn er schuilplaatsen, is er voedsel, water?
2. Beheer: met slecht beheer of gebruik krijgt biodiversiteit alsnog niet de kans te herstellen, ook niet in een divers en geschikt landschap.
3. Milieu-omstandigheden, of de 'abiotische condities' zoals lucht- en waterkwaliteit, met aandacht voor pesticiden, overbemesting en uitstoot door verkeer, industrie en landbouw.

Iedereen kan bijdragen

Deze basiskwaliteit vraagt om samenwerken! Daarbij is een actieve rol weggelegd voor de

verscheidenheid aan 'groene vrijwilligers':

- **tellers**, die soms al decennialang de stand bijhouden van allerlei dieren- en plantensoorten;
- **herstellers**, die bijvoorbeeld wilgen knotten en dennenboomjes rooien op de hei;
- **vertellers**, die onvermoeibaar groepen en scholen meenemen de natuur in, en
- **bellers**, die bij de relevante overheden aan de lijn hangen om te wijzen op misstanden, zienswijzen indienen en handhavingverzoeken doen.

Het initiatief Groene Bondgenoten is een samenwerking tussen diverse groene organisaties om al deze verschillende vrijwilligers te verbinden, zodat de aanwezige lokale kennis en ervaring optimaal benut kan worden.

Wij ook, vanuit onze expertise!

In het geheel van aandachtspunten voor BKN zullen wij met name aandacht besteden aan de 'abiotische component'. Dat past bij onze expertise rond ruimtelijke ordening, omgevingsplannen, natuurbeleid, infrastructuur, mobiliteit en handhaving. Zo vullen we elkaar als natuurorganisaties én als groene vrijwilligers goed aan!

Meer informatie: vogelbescherming.nl/basiskwaliteit-natuur en groenebondgenoten.nl

Europese erkenning!

Eén van de projecten van het Platform Natuurinclusieve landbouw Gelderland is genomineerd voor een prestigieuze Europese prijs. Collectief Rivierenland is met het project Biodivers Akker Mozaïek maakt kans op de Agricultural and Rural Inspiration Award 2025 (ARIA) in de categorie Environmental Protection. Deze prijs erkent inspirerende initiatieven die bijdragen aan duurzame, toekomstgerichte landbouw en leefbare plattelandsgebieden.

De bekendmaking was op 3 december – bij het schrijven van de seizoensbrief is de winnaar dus nog niet bekend. Maar deze nominatie is een prijs op zich en welverdiend!

Nieuw project: Veluwetuinen

In navolging van de Heuvelrugtuinen van onze Utrechtse collega's starten we met Veluwetuinen. Het idee is om mensen aan de rand van de Veluwe te stimuleren gebiedseigen planten in de tuin te zetten. Daarmee krijgen insecten en vogels een flinke uitbreiding van hun territorium om voedsel te zoeken en voort te planten. We gaan werken met kwekers voor gifvrij plantmateriaal, we stellen adviezen op voor planten die je kunt gebruiken en faciliteren uitwisseling en inspiratie voor potentiële deelnemers. We beginnen in Hattem!

natuurenmilieugelderland.nl/veluwetuinen

De regio's in

Gelderland is gróót! Arnhem is wel ongeveer centraal en daarom zijn onze bijeenkomsten vaak daar in de buurt. Maar alsnog is het een eind reizen vanuit west-Rivierenland, noord-Veluwe of oost-Achterhoek. Jullie zullen ons daarom vaker in de regio's zien. Dat betekent dat meer mensen in de gelegenheid zijn mee te doen, en wellicht stimuleert het de regionale kennismaking en samenwerking. Deels betekent het ook dat bijeenkomsten voor anderen weer veel te ver weg zijn. Dus we zullen blijven zoeken naar balans. Ledenvergaderingen blijven wel in Arnhem.

Activiteitenfonds wormenhotel

Mogelijk gemaakt met ons fonds voor duurzame lokale activiteiten: een wormenhotel voor Het Weelde Bos. Dit is een initiatief van onze lidorganisatie Divina Natura. Zij transformeren in de Glind een kaal weiland om tot voedselbos.

Let op: er is nog budget beschikbaar voor 2025

Heb je een leuke activiteit voor het verduurzamen of vergroenen van je omgeving, kijk dan snel of je in aanmerking komt voor een bijdrage!

www.natuurenmilieugelderland.nl/activiteitenfonds

- advertentie -

Geef jij de nacht haar sterren terug?

Foto: Johan van der Wielen

Licht is mooi, soms is minder beter. In Nederland is het 's nachts zelden echt donker en dat verstoort het ritme van mens en dier. Met stress en slaapproblemen tot gevolg. Daarom zetten **de Natuur en Milieufederaties** zich al jaren in voor een donkere nacht. Samen met overheden, bedrijven en inwoners gaan ze nu een stap verder. Met als doel in drie gebieden in ons land het licht met 25 tot 50% te dimmen. Dankzij onze deelnemers ontvingen de Natuur en Milieufederaties de afgelopen vijf jaar € 15,9 miljoen voor een natuurlijker Nederland. Dat is **The Power of Postcodes**.

postcodeloterij.nl

18+ Speel bewust

Pauliene Mars, VLMH

“Als wij het niet doen, doet niemand het”

Ook bij een waterig herfstzonnetje laat de oostkant van Hattem zich van z'n bijzondere kant zien. De rand van de Veluwe loopt hier direct over in de uiterwaarden van de IJssel.

Reeën

'Hattem had er heel anders uitgezien zonder de VLMH', vertelt de voorzitter van de Vereniging Landschap en Milieu Hattem, Pauliene Mars, wijzend op een prachtige eikenlaan. 'Ze moesten allemaal gekapt omdat ze slecht zouden zijn. We vroegen om onderzoek en uiteindelijk hoefden er maar twee gekapt.' Een andere succesvolle inzet was de verlaging van hekken in de ecologische verbindingszone tussen Veluwe en uiterwaarden, zodat reeën er nu overheen kunnen springen.

Teleurstellingen zijn er ook. Voor de uitbreiding van de haven is zoveel afgegraven dat van een topgebied voor vogels niets meer over is. Er zou natuurcompensatie komen, maar op het daarvoor aangewezen terrein staat nu mais. 'We zijn er nog mee bezig', meldt Pauliene tussen neus en lippen door.

Wij zijn de grens

Het is werk voor doorzetters, dat is duidelijk. 'We lezen bestemmingsplannen van honderden pagina's. En ja hoor, ergens staat dan een zinnetje dat tegen de natuurwetgeving in gaat. Het college ziet ons soms als dwarsliggers, maar we zeggen alleen maar: je moet je aan de natuurregels houden. Als ze dat niet doen, lopen ze soms tegen een grens aan, en die grens zijn wij.'

Ze staat stil en kijkt even om zich heen. 'Het is de taak van de overheid om plannen te toetsen aan alle wetgeving. Maar dat gebeurt niet altijd. Dus als wij daar niet de vinger bij zouden leggen, gaan dergelijke plannen gewoon door.' Ze overlegt daarom geregeld met Natuur en Milieu Gelderland om te sparren. 'Als wij het niet doen, doet niemand het. Dat die zorg voor landschap, natuur en milieu bij burgers moet liggen, is eigenlijk wel een treurige conclusie.'

Natuur en Milieu Gelderland

Oude Kraan 72

6811 LL Arnhem

www.natuurenmilieugelderland.nl

E-mail info@natuurenmilieugelderland.nl

IBAN NL89 TRIO 0338 6290 25

iDeal natuurenmilieugelderland.nl/doneren

